

No 83.

Kalendarzyk tygodniowy.

Wtorek: Ezechiela P. M.
Środa: Leona Pap.
Czwartek Wielki.
Piątek Wielki.
Sobota Wielka.
Wielkanoc.
Poniedz. Wielkan.

Wschód: g. 5 m. 16.
Zachód: g. 6 m. 48.
Dług. dnia: g. 13 m. 32.

CENA PRENUMERATY
W ŁODZI:

Rocznie rb. 8 k. —
Półrocznie „ 4 „ —
Kwartalnie „ 2 „ —
Miesięcznie „ — „ 67

Odnoszenie 10 k m.
Egz. pojedynczy 5 k.

Z przesyłką pocztową:

Rocznie rb. 10 kop. —
Półrocznie „ 5 „ —
Kwartalnie „ 2 „ 50
Miesięcznie „ — „ 85

Redakcja

w ŁODZI,
ul. Piotrkowska № III.

№ telefonu 598.

ROZWIÓJ

dziennik polityczny, przemysłowy, ekonomiczny, społeczny i literacki, ilustrowany.

Wtorek, dnia 28 marca (10 kwietnia) 1900 r.

Kantory: własny w Warszawie, Wspólna 32; w Pabianicach u p. Franciszka Romana; w Zgierzu u p. Ikierta.

CENA OGŁOSZEŃ: „Nadane” na 1-szej stronnicy 50 kop. za wiersz. Zwyczajne ogłoszenia za tekstem po 7 kop. za wiersz nonparelowy lub jego miejsce. Małe ogłoszenia po 1/2 kop. od wyrazu (dla poszukujących pracy po 1-ej kop.). Reklamy i Nekrologie po 15 kop. za wiersz petitowy. ARTYKUŁY bez oznaczenia honorarium Redakcja uważa za bezpłatne. Rękopismów drobnych nie zwracamy.

Dr. medycyny I. Łukasiewicz

Akuszerya.—Choroby kobiece.

Przyjmuje od godz. 8—11 rano i od 5—7 popołudniu.

PIOTRKOWSKA 101.

KALENDARZYK TERMINOWY.

Jutro.

IMIONA SŁOWIAŃSKIE. Jaromira.

SALON artystyczny Bartkiewicza, Zawadzka № 3.

WYSTAWA sztuk pięknych, ulica Piotrkowska № 31.

CYRK Devignégo na Zielonym Rynku. Początek przedstawienia o godzinie 8 wieczorem.

DOMOWE SPOSOBY

badania produktów spożywczych.

I. Masło.

Badając na miejscu, na rynkach łódzkich warunki higieniczne, zwróciłem uwagę na pewien obrzydliwy i szkodliwy sposób w jaki prawie zawsze nasze sługi (ba, nawet i panie) próbują produktów spożywczych. Oto każda z nich, pytając się o cenę, podnosi do ust kawalek masła, śmietany i t. p., a po chwili takiego smakowania wrzuca z powrotem pozostałą na łyżce drewnianej lub palcu (!) część do ogólnego naczynia....

W przeciagu 10 minut naliczyłem w jednym miejscu aż trzy osoby, podnoszące do ust tę samą, oczywiście brudną łyżkę z tą samą porcją śmietany.

Jest to nietylko wstępnym, ale i szkodliwym dla zdrowia, może się bowiem przyczynić do rozszerzania chorób zakaźnych między sługami, a przez produkty spożywcze i na ogół mieszkańców.

Niech więc panie same nie dają złego przykładu, i sługom nakażą brać ze sobą, na targ czyste łyżeczki, i od przekupni niech żądają mycia łyżek przed każdym użyciem. Zastosowanie tej rady napewno wpłynie dodatnio na własności zdrowotne produktów.

Podając w niniejszym i następnym artykułach szereg sposobów domowych w celu badania produktów spożywczych i walki w ten sposób z pomysłowością oszustów, mam nadzieję, że ogół zechce wziąć udział w tych badaniach, mając na względzie dobro i zdrowie własne, choćby nareszcie własne korzyści materialne. Mniemam też, że byłoby niezmiernie doniosłym i pożytecznym utworzyć na każdym rynku małe stacje, na której sanitaryusze miasta (poprzednio praktycznie wyuczeni) robiliby bezpłatnie odręczne badania na żądanie policyj i kupujących. Sądzę, że szkoły, a zwłaszcza pensje żeńskie, powinny, po za ogólną nauką, dać przyszłym żonom i gospodyniom praktyczne wskazówki i naukę o zdrowiu, aby te żony i matki mogły

w przyszłości osobiście i świadomie czuć nad zdrowiem swych rodzin.

Dzisiaj higiena w szkołach i w życiu jeszcze leży odłogiem, dzisiaj nawet znające się na „gospodarstwie” kobiety (z wyjątkami) nie mogą, naprzykład odróżnić dobrego masła od bezwartościowych surogatów

Jakim warunkom odpowiadać ma dobre masło?

Dobre, „prawdziwe” masło powinno być zupełnie jednolite, bez plam i smug, niezbyt miękkie i niezupełnie twarde, białe lub blado-żółtawo w zimie i żółte latem, powinno posiadać każdemu znany, charakterystyczny smak, wygląd i aromat.

Zapach masła staje się bardziej określonym, jeżeli rozcierać je między palcami, nagrzewać je lub też w roztopionem masle zapalić mały krotek, a po upływie dwóch minut zgasić. Zapach, wytworzonego dymu, przy pewnem doświadczeniu badającej osoby, da możność odróżnić masło od innych tłuszczów.

Każdej z pań wiadomo, że zabarwienie masła zależnem jest od pory roku, od warunków, w jakich znajdują się krowy i t. d. Latem masło posiada przyjemny aromat i żółte zabarwienie, w zimie zaś oraz przy karmieniu krów suchą paszą, zapach jest mniej aromatycznym, a barwa—żółtawą, prawie białą.

Każdy wie z doświadczenia, że żółte masło jest smaczniejsze od białego. Wiedzą też o tem kupcy i przekupni i zadość czynią żądaniu kupujących przez sztuczne zabarwienie masła, używając w tym celu barwnika „orlean”, otrzymanego z owoców rośliny Bixa orellana, albo też kurkumy (korzenie Curcumae longae), albo mieszaninę obydwóch barwników, albo szafranu, a najczęściej soku z marchwi.

Pomijając ściśle badania, można określić zabarwienie sztuczne w masle w sposób następujący: Należy łyżeczkę masła wrzucić do mocnej, nieco ogrzanej wódki, dobrze zmieszać, a po kilku minutach odcedzić, jeżeli masło było niezabarwione, przedcedzona wódka pozostanie bezbarwną, w przeciwnym razie zabarwi się na żółto.

Niesumienny kupiec stara się sztucznie zwiększyć wagę masła i dosięga celu albo przez dodanie w pewnej ilości soli z wodą, śniegiem lub lodem, wskutek czego podnosi wagę o 50% i więcej, albo też przez dodanie do masła mąki, krochmalu, tartych kartofli i t. d.

Masło dobre nie powinno zawierać więcej nad 15% wody; jeżeli zawiera więcej, wtedy przy naciskaniu nożem lub też na powierzchni świeżo odciętego kawałka występują liczne kropelki wody.

W celu wykrycia obecności mąki, krochmalu, kartofli tartych i t. d., należy zagotować łyżkę wody, wrzucić doń kawałek masła, a gdy się zupełnie roztopi, zlać górną część tłuszczu, a do pozostałej dolnej warstwy dolewać kroplami jodyny; która znajdzie się napewno w każdym prawie domu. Jeżeli kupione masło zawiera wyżej wymienione fałszyfikaty, wtedy owa dolna warstwa od jodyny zabarwi się na niebiesko.

Do najczęściej używanych fałszyfikatów przez naszych pomysłowych należy dodawanie do ma-

łej ilości prawdziwego masła dużej ilości innych, złego gatunku, tłuszczów lub margaryny (ale nie tej rzeczywistej nieszkodliwej margaryny, sposób przyrządzenia której został wynaleziony w roku 1870 przez Mège-Mouriés'a, tylko sadła od rozmaitych często chorych zwierząt w połączeniu z olejem roślinnym).

Wykryć obecność margaryny w masle można z pomocą następujących sposobów domowych:

Należy dodać do jednej łyżki masła łyżkę 99-procentowego kwasu octowego, a szklanek z tą mieszaniną należy zwolna ogrzewać w garnku z ciepłą wodą, mierząc równocześnie temperaturę tej ostatniej. Gdy woda dosięgnie 35° R, a mieszanina w szklance nie stanie się płynem bezbarwnym, w takim razie masło zawiera w sobie margarynę, która z octem zamienia się w płyn bezbarwny przy 80° R.

Oto inny sposób. Podczas krótkotrwałego gotowania masło prawdziwe, również i zabarwione sztucznie orleanem lub sokiem z marchwi, staje się bezbarwnem, podczas gdy mieszanina masła z margaryną wcale się przytem nie odbarwia i tem mniej traci właściwą sobie barwę, im więcej zawiera margaryny.

Dr. St. Serkowski.

Droga żelazna Warszawsko-Kaliska.

Jednocześnie z wiadomością—pisze „Gazeta Warszawska”—iż droga żelazna Warszawsko-Kaliska będzie budowana, rozpoczęła się spekulacja gruntami, przez które ta droga ma przechodzić, a co gorsze, rozigrały się apetyty posiadaczy gruntów, którzy się spodziewają, że za nie bajeczne otrzymają ceny.

Otóż uważamy za właściwe na głowy owych entuzjastów polać zimnej wody przez przypomnienie im, że wisi nad nimi, jak miecz Damoklesa, prawo o wywłaszczeniu na rzecz użyteczności publicznej, z którego każde Towarzystwo budujące drogę żelazną może korzystać. Na mocy tego prawa budujący drogę żelazną, grunt pod linię, lub budynki stacyjne potrzebny, zajmuje z zachowaniem przepisów prawa, to jest po spisaniu protokołu z udziałem władz administracyjnych i nie zważa przytem na opozycję właściciela. Kolejają rzeczy, to jest po przejściu formalności, przez prawo przepisanych, właściciel otrzymuje wynagrodzenie, ale owa procedura ciągnie się długo i wysokość wynagrodzenia najczęściej nadzieje wywłaszczonego zawodzi. Otóż sądzimy, iż właściciele gruntów, zajmowanych pod drogę żelazną Warszawsko-Kaliską, postąpią roztropniej, jeżeli nie będą stawiali żądań zbyt wygórowanych i ułożą się dobrowolnie o cenę z zarządem drogi żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej, mającej drogę Warszawsko-Kaliską budować.

Pamiętać też i o tem należy, co może nie wszystkim ziemianom na myśl przyszło, iż droga żelazna nie stanowi panaceum szczęścia. Prawda, iż komunikacja będzie ułatwiona, ale przez

Obwieszczenie.

4274.

**Dyrekcya Towarzystwa Kredytowego
miasta Łodzi.**

W zastosowaniu się do § 66 Ustawy Towarzystwa, podaje do powszechnej wiadomości, że zwyczajne zebranie ogólne członków Towarzystwa odbędzie się w dniu 13 (26) kwietnia 1900 r. o godzinie 3-ej po południu, w sali posiedzeń zebrań ogólnych w domu Towarzystwa przy ulicy Średniej pod Nr. 427/19.

Na porządku dziennym zebrania ogólnego zapisane zostały następujące przedmioty:

- 1) Sprawozdanie Dyrekcji za rok finansowy 1898/9.
- 2) Wniosek co do ulgi w opłacie raty majowej 1900 roku od pożyczek Towarzystwa.
- 3) Projekt do etatu na rok finansowy 1899/900.
- 4) Uzupełnienie § 61 Ustawy Towarzystwa.
- 5) Komunikat osobnej Kancelaryi Kredytowej przy Ministerjum Finansów, co do utworzenia przy Towarzystwie Komitetu właścicieli listów zastawnych.
- 6) Wybór dwóch Dyrektorów, w miejsce wychodzących: Juliusza Kunitzera, Reinholda Finstra.
- 7) Wybór jednego zastępcy Dyrektora, w miejsce wychodzącego po trzechletniej kadencji Adolfa Dobranickiego.
- 8) Wybór trzech członków Komitetu Nadzorczego, w miejsce wychodzących po trzechletniej kadencji: Konstantego Placheckiego, Rudolfa Zieglera i Karola Klukowa

Nadto, wraz złożeńia przez stowarzyszonych przynajmniej na dni 15, przed terminem ogólnego zebrania nowych wniosków, takowe po zakwalifikowaniu ich przez Komitet Nadzorczy, zamieszczone zostaną na porządku dziennym rzeczonoego zebrania.

Wrazie nieprzybycia na zebranie ogólne wymaganej przez Ustawę Towarzystwa liczby stowarzyszonych, wyznaczonym zostanie nowy termin, w którym zebranie ogólne odbędzie się ostatecznie bez względu na ilość przybyłych na zebranie członków Towarzystwa, co do przedmiotów na porządek dzienny zapisanych.

Sprawozdanie Dyrekcji za rok ubiegły, w drukowanych egzemplarzach, doręczonym zostanie wszystkim stowarzyszonym przynajmniej na dni 8 przed terminem zebrania ogólnego.

Bilety wejścia na zebranie ogólne doręczone zostaną tym tylko stowarzyszonym, którzy są wyłącznymi właścicielami nieruchomości.

Nieruchomości, pozostające we wspólnym posiadaniu, mogą być reprezentowane na zebraniu ogólnym przez jednego ze współwłaścicieli, po złożeniu w biurze Dyrekcji pełnomocnictwa ze strony reszty współwłaścicieli i po otrzymaniu biletu wejścia.

Każden stowarzyszony może przelać swój głos na innego stowarzyszonego, lecz nikt nie może mieć na zebraniu więcej niż dwa głosy.

Blankiety na pełnomocnictwa i upoważnienia otrzymywać można bezpłatnie w biurze Dyrekcji.

W ostatnich dwóch dniach przed ogólnym zebraniem wydawanie biletów wejścia z pełnomocnictw i upoważnień, z powodu przygotowań do zebrania ogólnego nie będzie miało miejsca, po takowe zatem wcześniej zgłaszać się należy.

Prezes **E. Herbst.**

Dyrektor biura **A. Rosicki.**

Handel Win i Towarów kolonialnych**M. WITKOWSKA**

Łódź, Piotrkowska №. 103,

Poleca na nadchodzące święta:

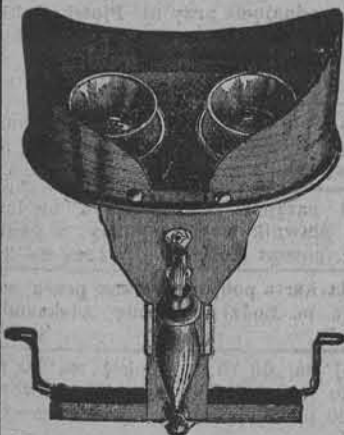
Wina Węgierskie wytrawne i Tokajskie, Wina Francuskie białe i czerwone, Wina Reńskie, Szampańskie, Hiszpańskie oraz Krymskie i Kaukazkie. Koniaki firmy I. HENESSY, I. F. MARTELL, BISQUITS DUBOUCHE i G. VERDIER et Comp. Ruskie Saradzewa Imperial, Redela likiery, Romy krajowe i zagraniczne. Wódki Sznajdra znane ze swej dobroci.

NOWOŚĆ. Pomarańczowa gorzka.

Jako też: towary kolonialne, Rodzenki, Migdały, Puder cukrowy, Cykatę, Kawę, Cykoryę, Wanilie, Oliwę nicejską, Oety frau-
cuskie oraz wszelkie towary inne w zakres handlu wchodzące. Piwa z miejscowych browarów z odsyłką do domów.

Miody litewskie od 50 k butelka.

Kawior astrachański.

!! NAJŚWIEŻSZA NOWOŚĆ !!

dodatkowy aparat do stereoscopu „Polyscop” i patentowany „Sterca Graphoscop”. Przeszło 5000 sztuk czekowych fotografii do Polyscopu 25 sz. rb. 2. Na sezon letni nadszedł duży transport fotograficznych aparatów od rubli 4 kop. 50 oraz Wszelkie utensylia fotograficzne po możliwie niskich cenach. Wielki wybór Photographów i Wałków.

Barometrów, Termometrów, Lornetek polowych, teatralnych, Double okulary i binokle najnowszych fasonów etc. Wszystko po możliwie niskich cenach do nabycia w zakładzie optycznym i elektrotechnicznym

St. Lewińskiego, 5-1, Dzielnia nr. 1.

Tamże wyłączna sprzedaż Cytr Amerykańskich „AEOL”.

**Apteka M. LEINVEBERA
dzierz. W. GROSZKOWSKI.**

poleca: **Mleko sterylizowane** lub też pasteryzowane dla niemowląt i osób chorych. przygotowane w pracowni chemiczno-bakteryologicznej **Dra Serkowskiego**. Mleko sterylizowane № 5 po 15 kop. za flaszkę; codziennie świeże dostać można o godzinie 9-jej wieczorem.

Kefir leczniczy na mleku sterylizowanym. 291-31d
Apteka na żądanie dostarcza mleko i kefir do domu

Mleko należy zamawiać 36 godzin wcześniej.

Apteka otrzymuje 2 razy w tygodniu zabezpieczające od ospy preparaty krowiankę i detryt.

Niniejszem zawiadamiam, iż dotychczasowy woźażer mój **M. Kalisz**, z dniem dzisiejszym uwolniony został od swych obowiązków, wskutek czego upraszam Szanowną klientelę moją, o nieudzielanie takowemu żadnych zleceń oraz o niewypłacanie mu pieniędzy na mój rachunek.

Z poważaniem

H. S. Neumark.

— Na nadchodzące święta —

polecą

HANDEL WIN I TOWARÓW KOLONIALNYCH

J. B. Wężyk

ulica Piotrkowska № 3 (Hotel Polski)

Wina Węgierskie, Reńskie, Bordoskie białe i czerwone, Hiszpańskie, Szampańskie, Romy, Araki, Koniaki firmy CROIZET oraz wina krymskie w wyborowych gatunkach. Miody litewskie. Spirytualia z dystylarni J. Fuchs w Warszawie.

Towary kolonialne, oliwę nicejską, cykaty, czekolady firmy „RIESE i PIOTROWSKI“.

Wylączna sprzedaż wyrobów z dystylarni J. FUCHS w Warszawie

3-3

Niniejszem mamy zaszczyt zawiadomić W. Panów odbiorców, iż sprzedaż rur naszych w Łodzi i okolicy powierzyliśmy firmie

„KAROL SOMYA” w Łodzi.

Upraszając o łaskawe zwracanie się z zamówieniami do powyższej firmy, pozostajemy

z poważaniem

TOWARZYSTWO AKCYJNE

Fabryki Machin i Odlewów

K. Rudzki i S-ka.

401-4-2

Specjalny Handel Win i Spirytualii

M. ŁUBA

Łódź, Nowy-Bynek 5,

POLECA:

407-3-2

Wina gwarantowanej czystości, Węgierskie od rb. I, Francuskie, Reńskie, Hiszpańskie, Krymskie i Kaukazkie. Sprzedaż na butelki, garnce, wiadra i beczki. Likier, wódki zagraniczne i krajowe. Koniaki Francuskie, Kaukazkie i Bessarabskie.

Ogłoszenie.

BANK HANDLOWY

w Łodzi,

zawiadamia niniejszem, że czynności biurowe zawieszono będą: w **Wielki Piątek d. 13 b. m.** w zupełności, a w **Wielką Sobotę dnia 14 b. m.** od godz. 12-iej w południe.

Należność zaś za weksle Kasa banku pobierać będzie zarówno w Wielki Piątek jak i w Wielką Sobotę do godz. 12 w południe.

421-1-1

STOWARZYSZENIE

Nauczycieli wyz. mojeszowego

polecą bezpłatnie nauczycieli i nauczycielki, zajmujące się przygotowaniem uczniów i uczenie do szkół ogólnych, jakoteż specjalnych zakładów naukowych, następnie osoby do samodzielnych zajęć lub też w charakterze korepetytorów i korepetytorek. Zgłaszać się można do lokalu Stowarzyszenia (Zielona № 11) codziennie (oprócz soboty) od 6-7 wieczór.

286-12-11

Ogłoszenia drobne.

Akuszerka przyjmuje panie na czas dłuższy. Udziela porad swej specjalności. Pokoje oddzielne, wspólne z nowoczesnymi wygodami. Cena przystępna. Zielna № 29, I-sze piętro, front róg Świętokrzyskiej w Warszawie. 2-52-30

Czarny garniturek kanapka, 4 krzeselka w bordo plusz do sprzedania. Piotrkowska № 115, tapicer. 437-2-1

Dom parterowy z dwoma placami róg Mikołajewskiej i Głównej jest do sprzedania z dobrymi warunkami, albo jeden plac z ulicy Mikołajewskiej osobno. Wiadomość ul. Piotrkowska № 207/706 w sklepie. 427-3-3

Do nabycia w cenie bardzo przystępnej z powodu zwijającego się składn szkła i porcelany: szafy oszklone i pułki różne na towary galanteryjne, cukiernicze, dystrybucyjne, pułki do dwóch okien wystawowych żelazne, lampy gazowe, żyrandol kryształowy itp. Podgórski, ul. Piotrkowska № 17. -12

Kapiele Diana, Konstancyńska № 14, zawiadamia, że przed świętami łaźnia parowa opalana będzie, środa czwartek, piątek i sobota, wanny codziennie. Sellin. 3-1

Miody fachowiec z kapitałem poszukuje miejsca. Oferty pod literami „K. K.“ w redakcyi „Rozwoju“. 431-2-2

Obiady prywatne, smaczne i zdrowe, po 40 i 50 kop. Piotrkowska № 93 m. 15. d.-

Obiady prywatne. Ul. Przejazd № 8 m. 9. Mogą być wysyłane do domów.

Uczeń szkoły przemysłowej klasy wyższej poszukuje korepetycyi lub kondytcyi. Oferty w redakcyi „Rozwoju“ pod liczbą 18. 183-d.

Potrzebne urządzenie na towary kolonialne. Oferty w redakcyi „Rozwoju“ pod lit. „A“. 434-3-1

Poszukuje posady agronom rządu zaraz lub od 1-go lipca. Oferty w redakcyi „Rozwoju“ sub. rządu, 433-3-1

Profesor paryżanin, drugi dr. ph. Berliński i Krakowski, wyuczają w kilku miesiącach gruntownie rosyjskiego, polskiego, francuskiego i niemieckiego języka i odznaczają bełkotania. Ulica Krótka № 3. Przyjmują cały dzień. 5-1

Potrzebne mieszkanie składające się z sklepu, pokoju i kuchni w środku miasta zaraz lub od 1-go lipca. Oferty pod „Mieszkanie“ w redakcyi „Rozwoju“. 424-3-3

Sklep do odnagęcia przy ul. Piotrkowskiej w dobrym punkcie oraz szafy i kontuar do sprzedania. Zgierska № 28 m. 1. 435-1-1

Sprzedaje się wóz zupełnie nowy z budą krytą blachą. Mikołajewska № 59, Hotel Rzymski. 439-3-1

Zaginiony paszport i świadectwa na imię Adam Sławnikowski, wydany z gminy Lubotyń, powiat Kolski. 429-3-2

Zaginiona karta pobytu wydana przez magistrat m. Łodzi na imię Aleksandra Karbownik. 3-2

1 pokój za 60 rb. i 1 pokój za 50 rb. jest do wynajęcia zaraz. Ul. Skwerowa № 20 na 3 piętrze. 422-2-2

Дозволено цензурою, г. Лодзь 28 Марта 1900 г.